

**КОСПЕКТИ ЗА СЕМЕСТРИАЛНИ ИЗПИТИ ЗА СПЕЦИАЛНОСТ
"УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ"
1-ВИ КУРС, 1-ВИ СЕМЕСТЪР, БАКАЛАВРИ, ЗАДОЧНО ОБУЧЕНИЕ
УЧЕБНА 2015/2016 Г.**

ИКОНОМИКА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

1. Икономическата наука.
2. Историческо развитие на икономическата наука.
3. Основни икономически понятия и категории.
4. Национално стопанство: същност, структура и типология.
5. Пазарната система - търсене, предлагане, равновесие
6. Макроикономическа политика: цели, проблеми и инструменти.
7. Измерители на макроикономическата активност.
8. Икономическа динамика.
9. Икономиката на здравеопазването като научна дисциплина.
10. Особенности на търсенето и предлагането на здравни услуги.
11. Равенство и справедливост при разпределението на здравните услуги в обществото.
12. Финансирането на здравеопазването.
13. Несигурност и здравно осигуряване.
14. Задължително здравно осигуряване.
15. Заплащане от пациентите.
16. Ресурси на здравеопазването. Работен потенциал.
17. Заплащане на труда в здравеопазването.
18. Системи за заплащане в първичната медицинска помощ.
19. Системи за заплащане във вторичната медицинска помощ.
20. Ефективност на здравеопазването. Видове ефективност.
21. Икономически анализ в здравеопазването.
22. Икономически приоритети. Икономическа стратегия в здравеопазването.

ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Гладилев, Ст., Евг. Делчева. ИКОНОМИКА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО. Принцепс, София, 2009
2. Гладилев, Ст. и съавт. Икономика на здравеопазването. Ръководство за практически упражнения, Принцепс, София, 2004
3. Делчева, Евг. Икономика на здравеопазването, Изд. Център МУ-Плевен, 2013
4. Веков, Т. Управление и икономика на здравеопазването и здравните реформи, Български кардиологичен институт, 2012
5. Хартман, Г. Пазарна икономика. Част 1. Булвест, София, 2000

МЕДИЦИНСКА ЕТИКА

I. ОБЩА ЧАСТ

1. Определение и предмет на етиката. Методи на етиката.
2. Теории на етиката – определение за етична теория, класификации на теориите, принципализъм.
3. Историческо развитие на медицинската етика.

4. Принципи и правила на медицинската етика. Същност и съдържание на принципите. Историческо развитие на принципите.
5. Етични кодекси. Обща характеристика. Етични норми в Хипократовата клетва.
6. Етични кодекси в сестринството. Сестринско обещание на Флоранс Найтингел. Международен кодекс на сестрите.
7. Определение и основни страни на медицинската тайна. Правно регламентиране на конфиденциалността. Характеристики на медицинската тайна.
8. Нива на информация. Степени на нарушаване на конфиденциалността.
9. Понятие за „добро за пациента”. Фактори на взаимоотношенията спациента.
10. Патерналистичен модел на взаимоотношения „медицински работник-пациент”.
11. Автономен модел на взаимоотношения „медицински работник-пациент”. Модел на партньорство.
12. Модели на взаимоотношения по Emanuel&Emanuel.
13. Същност на понятието информирано съгласие. Аргументи “за” и “против”. Правно регулиране на информираното съгласие.
14. Валидност на информираното съгласие. Видове съгласие.
15. Права на пациента в Декларацията на СМА за правата на пациента.
16. Права на пациента според Закона за здравето.

II. СПЕЦИАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА МЕДИЦИНСКАТА ЕТИКА

17. Етични проблеми при контрацепция и стерилизация. Становище на СМА по семейното планиране и правото на жената на контрацепция.
18. Етични проблеми при аборт. Предварително определяне на пола на плода.
19. Етични проблеми при изкуствено осеменяване и ICSI.
20. Етични проблеми при in-vitro фертилизация.
21. Етични проблеми при сурогатството.
22. Етични принципи в грижите за терминално болните. Съобщаване на истината на терминално болния.
23. Идея за „добра смърт”. Предварително изразена воля на пациента. Облекчаване на болката.
24. Палиативни/Хосписни грижи – определения, история, хосписно движение в България.
25. Палиативни/Хосписни грижи – организационни форми, пациенти, основни характеристики.
26. Етични аспекти на евтаназията и асистираното самоубийство. Определение на основните понятия. Видове евтаназия. Аргументи “за” и “против” евтаназията.
27. Етични проблеми при донорство и трансплантация на тъкани и органи - определение на основните понятия, развитие на проблема, медико-биологични, икономически и социални проблеми.
28. Биологични решения на проблема с недостига на органи – ксенотрансплантация, банки за кръв от пъпната връв, невротрансплантация, терапевтично клониране, биотрансплантация.
29. Етични проблеми при живо и мъртво донорство.
30. Социални и законови решения на проблема с недостига на органи. Законодателна уредба за трансплантацията у нас.
31. Етични аспекти на изследователската работа – етапи на провеждане на експеримент, принципи на извършване на експерименти с животни, видове

експерименти с хора, фази на клинични изпитвания на нови медикаменти, етични комисии.

32. Основни етични принципи в Нюрнбергския Кодекс и Декларацията от Хелзинки.
33. Етични проблеми на разпределението на ресурсите в здравеопазването - нива на разпределение на ресурсите, етични школи за разпределение на ресурсите, феномен на списъка на чакащите.
34. Подходи за разпределение на ресурсите.
35. Етика на общественото здраве – определение, етични теории и принципи, обхват.

ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА

- С. Александрова-Янкуловска. Биоетика. Издателски център на МУ-Плевен, 2013
- С. Александрова-Янкуловска. Ръководство за практически упражнения по биоетика. Издателски център на МУ-Плевен, 2013

МЕДИЦИНСКА ДЕОНТОЛОГИЯ

1. Медицинска деонтология - понятие, историческо развитие. Деонтологични източници.
2. Правомерност на медицинските действия.
3. Добиване на медицинска правоспособност. Незаконно практикуване на медицинската дейност - значение и отговорност.
4. Съгласието на пациента – деонтологични и юридически аспекти.
5. Принудително лечение - основание, правно регламентиране.
6. Наказателна, гражданска и административна отговорност на медицинския практик. Понятие за вина и престъпление.
7. Отговорност за неотзоваване при повикване за медицинска помощ.
8. Задължение за спазване на медицинската професионална тайна. Служебна тайна.
9. Аборт. Незаконен аборт.
10. Документални престъпления в медицинската практика.
11. Нарушаване на санитарно- хигиенните норми и нормите за съхраняване на отровни и наркотични вещества. Отговорност.
12. Непредпазливи действия и бездействие на медицинския практик - понятие, видове и отговорност.
13. Медицинска грешка.
14. Нещастни случаи в медицинската практика. Ненаказуеми медицински пропуски.
15. Нови деонтологични проблеми на съвременната медицина.
16. Прилагане на нови средства и методи на лечение. Експеримент върху човека. Международни и национални норми.
17. Евтаназията - понятие, историческо разбиране, съвременни аспекти на проблема.
18. Органодарителство и трансплантация на тъкани и органи. Правно регламентиране.

ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

1. Организацията като система – същност и характеристики
2. Външна среда за организацията – преки и косвени фактори
3. Вътрешна среда за организацията – мисия, цели, стратегия, структура

4. Вътрешна среда за организацията – ресурси на организацията
5. SWOT – анализ – същност и приложение
6. Основни понятия в областта на мениджмънта – елементи на управлението, видове управление, видове организационни структури на управление
7. Основни понятия в областта на мениджмънта - нива на управление, основни функции и мениджърски умения
8. Историческо развитие на мениджмънта – класическа школа
9. Историческо развитие на мениджмънта – поведенческа школа
10. Управленски решения – същност, видове
11. Процесът на вземане на управленски решения, методи за вземане на решение
12. Планиране. Роля на целеполагането в мениджмънта
13. Организиране – видове организационни структури
14. Мотивиране – същност на мотивацията. Теории за мотивацията
15. Лидерство и власт. Теории за лидерство
16. Групова динамика. Формална и неформална група.
17. Контролиране – същност, функции
18. Контролът в съвременните организации. Методи и средства за контрол.
19. Комуникации. Информация и информационни системи
20. Същност и съдържание на комуникациите
21. Стратегическият мениджмънт като процес
22. Социална отговорност и етика в мениджмънта
23. Управление на кариерата. Същност, етапи на кариерата
24. Здравна политика, здравна стратегия, здравен мениджмънт
25. Структура на мениджърския процес в здравеопазването

СПИСЪК НА ПРЕПОРЪЧВАНАТА ЛИТЕРАТУРА

1. Веков Т., Управление и икономика на здравеопазването и здравните реформи, изд. Български Кардиологичен Институт, София, 2010 г., 390 стр.
2. Веков Т., Стратегия и управление на маркетинга, изд. Български Кардиологичен Институт, София 2011 г., 320 стр.
3. Веков Т., Здравната реформа в България: 1999-2009. Резултати, мнения и препоръки, изд. Сиела, София, 2009 г., 208 стр.
4. Иванов И., Основи на мениджмънта. Изд. Макрос, Пловдив, 2011, 380 стр.
5. Янкулов Я., Г. Забунов., Мениджмънт. Изд. Тилиа, София, 1997, 335 стр.

МЕДИЦИНСКА СТАТИСТИКА

1. Статистиката като наука за масовите явления. Видове научни проучвания. Планиране на научните проучвания - етапи.
2. Понятие за популация и извадка. Същност на репрезентативните проучвания.
3. Основни принципи при формиране на извадките. Видове извадки.
4. Видове данни и видове измервания /скали/.
5. Организация и представяне на данните – видове таблици и основни изисквания към тях.

6. Организация и представяне на данните – видове графични изображения и основни изисквания към тях. Методи за обобщаване на качествени променливи. Пропорции и коефициенти - същност, изчисление и познавателна стойност.
7. Основни грешки при тълкуването на пропорции и коефициенти. Същност на стандартизираните коефициенти.
8. Методи за обобщаване на количествени променливи. Вариране. Вариационни редове - основни елементи. Честотни разпределения.
9. Измерване на централна тенденция. Видове средни величини.
10. Измерване на варирането – същност и основни мерки за вариране. Същност на стандартното отклонение.
11. Тенденции на варирането. Нормално разпределение. Същност на метода на Мартин за изграждане на нормативи.
12. Оценка на данни от репрезентативните проучвания - същност, стандартна грешка и интервал на доверителност. Оценка на средни величини, коефициенти и пропорции.
13. Сравняване на показатели от репрезентативни проучвания. Принципи на сравняването - хипотези, видове хипотези и статистическа значимост, грешки от първи и втори род.
14. Сравняване на две групи наблюдения чрез параметрични методи.
15. Сравняване на повече от две групи наблюдения. Същност на дисперсионния анализ.
16. Проверка на хипотези чрез непараметрични методи. Критерий хи-квадрат.
17. Изучаване на причинни зависимости - видове корелационни зависимости. Коефициент на корелация - същност, скала за оценка, методика на изчисление.
18. Същност на регресионния анализ. Оценка на коефициентите на регресия.
19. Анализ на динамични промени. Динамични редове. Описателни и аналитични показатели за динамика. Изравняване на динамични редове. Метод на най-малките квадрати.

ПСИХОЛОГИЯ

1. Психологията като научна област. Структура на психологията. Съвременната психология и другите науки. Структура на психиката.
2. Методология и методи на психологията.
3. Психология на личността. Структура на личността. Потребности и мотиви.
4. Дейностни характеристики на личността. Видове дейност. Поведение. Поведението като психофизиологически феномен. Рисково поведение. Асоциално поведение.
5. Способности. Понятие за способности. Структура на способностите. Темперамент. Дефиниране. Основни свойства на темперамента. Характеристика на основните видове темперамент.
6. Природно-типологична основа на личността. Емоции и чувства. Функции на емоционалната сфера. Волева сфера. Понятие за воля. Структура на волевия акт. Характеристика на волевия процес. Изграждане на волеви качества.
7. Характер. Общо понятие за характер. Основни свойства на характера. Структура на характера. Типове характер.
8. Внимание. Структура на вниманието. Видове внимание. Основни свойства на вниманието. Нарушение на вниманието.

9. Усещания. Класификация на усещанията. Общи закономерности. Нарушения на усещанията. Възприятия. Основни свойства на възприятията. Видове възприятия. Илюзии.
10. Памет. Дефиниране. Характеристика на паметта. Класификация – видове памет. Паметов процес. Фактори, повлияващи запомнянето. Мислене. Структура на мисловния процес при решаване на проблеми. Видове мислене. Основни форми на мисленето. Основни ментални процеси. Нарушения на мисленето.
11. Реч. Дефиниране. Видове реч. Основни свойства на речта. Нарушения на речта.
12. Психология на социалната общност. Класификация на социалните групи. Вътрешно-групов конфликт.
13. Психическо здраве. Критерии за психическо здраве. Защитни бариери при човека. Когнитивни механизми на психологическата защита.

ПРЕПОРЪЧАНА ЛИТЕРАТУРА

- Балтаджиева, Й., Психология на общуването, Я., 1998
 Джонев, С., Социална психология, С., 1999
 Ждан А. Н, История психологии от Античности до наших дней, М., 2004
 Крылов, А., Психология, М., 2004
 Лисина, М. И., И. Димитров, Общуване и самопознание, С., 1982
 Минчев, Б., Проблеми на общата психология, С., 1998
 Петровский, А.В., Вопросы истории и теории психологии, М., 1998
 Пирьов, Г., Проблеми на когнитивната психология, С., 2000
 Рогов, Е., Психология, М., 2005
 Трифонов, Т., Обща психология, ВТ, 2002

ДИСЦИПЛИНА	ХОРАРИУМ Л/У	ПРЕПОДАВАТЕЛ
Медицинска етика	20/10	Проф. д-р С. Янкуловска, дмн Ас. Ат. Анов
Основи на управлението в здравеопазването	30/15	Доц. М. Драганова, дм
Икономика на здравеопазването	30/15	Доц. Н. Велева, дм
Психология	25/0	Доц. С. Цветкова, дпс
Мединска деонтология	15/0	Доц. д-р П. Лисаев, дм
Медицинска статистика	10/10	Проф. П. Христова, дм